



Initiatiefvoorstel Wijkbasisbanen

Duygu Yildirim & René Segers-Hoogendoorn



Inleiding

'Ongeveer 1 miljoen mensen in ons land willen en kunnen werken maar doen dit nu niet (...). Ook hebben 1, 6 miljoen mensen een uitkering. Een deel van hen is langdurig werkloos en heeft hierbij complexe problemen. En een aanzienlijk deel van de mensen met een arbeidsbeperking staat buiten de arbeidsmarkt (...). Tegelijkertijd investeert Nederland

nauwelijks meer in actief arbeidsmarktbeleid, ook in vergelijking met andere landen in Europa. Mensen zonder werk krijgen bovendien nauwelijks scholing of persoonlijke begeleiding. En dat terwijl het hebben van werk zo belangrijk is voor de gezondheid en het welbevinden van mensen, en voor de sociale samenhang in ons land. Als werk psychologisch en sociaal zo belangrijk is, kunnen we mensen niet 'afschepen' met een uitkering. Het sluitstuk van de sociale zekerheid zou daarom niet de bijstand maar de basisbaan moeten zijn.¹

Rotterdam is een arbeidersstad met prachtige wijken en bewoners, waar diversiteit een kracht is. In de afgelopen jaren is de roep voor meer sociale cohesie steeds hoorbaarder geworden in de samenleving. Hiervoor zijn plaatsen in de stad waar mensen elkaar ontmoeten belangrijk: in de wijken, dicht bij mensen. In Rotterdam bouwen we aan sterke, gemengde wijken.

Een grote groep Rotterdammers is ook langdurig werkloos of arbeidsongeschikt. Zij leven van een bestaansminimum, maar gevoelsmatig staan ze aan de zijlijn. Ze zouden wel willen werken en hun steentje bijdragen aan de maatschappij, maar hier is geen mogelijkheid voor. Voor deze groep komen de Rotterdamse PvdA en CDA met een initiatief: 'de Rotterdamse wijkbasisbaan'. Banen die perspectief creëren voor de wijken én de mensen.

'Banen die perspectief creëren voor de wijken én de mensen'.

Waarom

In de eerste plaats zijn wij van mening dat er veel nuttig werk blijft liggen in de stad. Net zoals de WRR vinden wij de sociale samenhang in wijken ontzettend belangrijk. Juist deze banen kunnen het verschil maken in de Rotterdamse wijken, waar mensen elkaar soms minder goed kennen en waar behoefte is aan het versterken van de sociale cohesie. Deze

¹ 'Het betere werk', de nieuwe maatschappelijke opdracht (WRR 2020)

nieuwe sleutelfiguren kunnen ook de rol van verbinder oppakken. Als de wijk je werkplek is dan ontmoet je vanzelf de wijkbewoners. Een mooi voorbeeld van hoe mensen de wijk kunnen verbinden zijn de mensen die betaald of vrijwilligerswerk verrichten in het Wijkcentrum Pier '80 in Delfshaven.

Ten tweede zijn wij van mening dat deze banen nuttig zijn voor mensen met een uitkering en een lange afstand tot de arbeidsmarkt verkleinen. Zij kunnen arbeidsritme opdoen en sociale contacten maken in een basisbaan. Mensen bloeien letterlijk op. Deze vorm van activering over een langere periode met een stabiel karakter werkt bewezen effectief op de gezondheid en het welzijn van mensen die wat langer aan de kant staan.

Waarde van werk

Het hebben van werk is van groot belang als basis voor het bestaan. Werken leidt tot persoonlijke groei en ontwikkeling. Tijdens het werken vormen mensen relaties, heeft men sociaal contact en leert men samen te werken, in voor- en tegenspoed. Daarom heeft langdurige werkloosheid ook een ingrijpende impact op de mens, het raakt aan de zingeving en aan de psychische gezondheid. Werklozen voelen zich langs de kant staan, niemand rekent op ze, ze voelen zich nutteloos en missen sociaal contact. Ze kunnen en willen vaak wel werken, maar krijgen niet de kans hiertoe geboden. Het is niet het gebrek aan inkomen, maar het gebrek aan zinvol werk, dat leidt tot een steeds groter wordende tegenstelling tussen mensen met diploma en werk, en mensen zonder diploma en slechts incidenteel of geen werk. Daarom moeten we werken naar een sociaal zekerheidsstelsel dat niet alleen focust op de bescherming van inkomen, maar ook op de bescherming van werk.

Wat is waarde?

Voor het antwoord op deze vraag willen we niet alleen kijken naar de winstcijfers onder de streep of het Rotterdamse aandeel in het Bruto Binnenlands Product (BBP). Lang niet alles wat waardevol is valt uit te drukken in cijfers, bijvoorbeeld de sociale cohesie in een wijk en de solidariteit onder Rotterdammers. Deze maatschappelijke waarde die op gebied of

wijkniveau gecreëerd wordt, moeten we op waarde weten te schatten, zonder te vervallen in het oude frame van 'gesubsidieerde arbeid'.

'Lang niet alles wat waardevol is valt uit te drukken in cijfers, bijvoorbeeld de sociale cohesie in een wijk en de solidariteit onder Rotterdammers'.

Daarom willen we, samen met de Rotterdammers, de vraag stellen: wat verstaan we onder maatschappelijke waarde? Is dat bijvoorbeeld de koffiedame in het huis van de wijk, de beheerder van de lokale speeltuin, de buurtwacht, of de huiskamer assistent in de zorg? Dit soort banen kunnen niet door de markt in stand gehouden worden, maar kunnen voor de Rotterdammers wel het verschil maken in hun beleving van leefbaarheid, veiligheid, solidariteit en sociale cohesie. Hierbij staat de koppeling van het bieden van een serieus perspectief en participatiezekerheid voor mensen in een uitkeringssituatie, en daarnaast het tegelijkertijd oplossen van maatschappelijke kwesties centraal. Een wijkbasisbaan is dus een baan die van toegevoegde waarde is voor de mensen uit de wijk waar deze wordt uitgeoefend. De kracht van een basisbaan is dat deze aansluit bij de mensen in de wijk.

Maar hoe bepaal je wat van waarde is in een wijk? Sinds kort hebben we, met dank aan de Start Foundation, daar een simpele 'tool' voor. Via een survey (gebaseerd op een groter onderzoek) kunnen we vrij snel en eenvoudig in beeld brengen wat de mensen in Bloemhof-Zuid van maatschappelijke waarde vinden in hun wijk. Als we op wijkniveau weten wat maatschappelijke waarde is kunnen we er ook waarde aan hechten. Waarde voor de gemeente is bijvoorbeeld het 'uitsparen' van een uitkering. Waarde voor een woningcorporatie kan bijvoorbeeld het voorkomen van een huisuitzetting zijn. De waarde voor een zorgverzekering is het voorkomen van ziektekosten. Deze waarde is vervolgens te monetariseren en dús ook financieel van waarde te voorzien.

Kosten

In de wijkbasisbaan geldt primair dat het opdoen van arbeidsritme en werkervaring de afstand tot de arbeidsmarkt al verkleinen. De begeleiding, training en coaching wordt gegeven zowel vanuit de organisatie waar iemand werkzaam is, als vanuit cluster werk en inkomen (de bijstand) van de Gemeente Rotterdam.

Een wijkbasisbaan beoogt mensen weer perspectief te bieden door hen voor een langere tijd arbeidsritme op te laten doen, aan vaardigheden te laten werken en hen wederom de erkenning te geven van een volwaardige baan tegen het wettelijk minimumloon (WML). De kosten van deze banen voor de gemeente is de bijstandsuitkering. Deze uitkeringsgelden moeten worden ingezet als 'durfkapitaal'. De extra prijs (tussen bijstandsuitkering en WML) moet niet (alleen) bekostigd worden door de gemeente, maar ook maatschappelijke partijen/marktpartijen kunnen een deel op zich nemen.

'Een wijkbasisbaan beoogt mensen weer perspectief te bieden door hen voor een langere tijd arbeidsritme op te laten doen, aan vaardigheden te laten werken en hen wederom de erkenning te geven van een volwaardige baan.'

Partners

Woningcorporaties, ziektekostenverzekeraars, ondernemersverenigingen, bedrijventerreinen, vrijwilligersorganisaties, gesubsidieerde instellingen, huizen van de wijk, scholen, maar ook sociale ondernemers die deze taak willen oppakken, zijn welkom om deze wijkbasisbanen binnen hun eigen organisatie te creëren.

Functies die uitgeoefend kunnen worden in de wijkbasisbaan:

- klassenhulpen
- zorg en ondersteuning in verzorgingshuizen
- functies op kunst- en cultuurplekken in de wijk
- sportgerelateerd

- wijkconciërges
- ouderconsulenten in de wijk
- jongeren- en ouderencoaches
- speeltuin- of buurthuismedewerkers
- mensen die zich bezig houden met groenvoorzieningen/leefbaarheid in de wijk
- verschillende functies bij sociale ondernemers
- gebouwmanagers
- wijk au pairs

Voorstel

Het voorstel is het starten van een haalbaarheidsonderzoek naar de Rotterdamse wijkbasisbaan en daarin te kijken naar onderstaande punten:

- experimenteerruimte binnen de (uitbetaling van) bijstand;
- financiering van het gat tussen bijstandsuitkering en minimumloon door maatschappelijke partners en/of marktpartijen (sluitende business case);
- de duur van verplichtingen die tussen partners worden aangegaan;
- de surveytool van de Start foundation;
- en varianten waarbij publieke financiering of een combinatie van publieke en private financiering mogelijk is voor het gat tussen bijstandsuitkering en minimumloon;

Dit alles met als doel in enkele Rotterdamse wijken te starten met onderzoek naar maatschappelijke waarde in die wijk en naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek in deze wijken zoveel mogelijk Rotterdamse wijkbasisbanen te creëren.

Het ontwerpbesluit

De Raad van de gemeente Rotterdam,

Gelezen het raadsvoorstel d.d. 30 januari 2020 van raadslid D. Yildirim en R. Segers-Hoogendoorn over wijkbasisbanen;

Besluit:

Het college van burgemeester en wethouders op te dragen:

een haalbaarheidsonderzoek naar de Rotterdamse wijkbasisbaan te starten en daarin te kijken naar:

- experimenteerruimte binnen de (uitbetaling van) bijstand;
- financiering van het gat tussen bijstandsuitkering en minimumloon door maatschappelijke partners en/of marktpartijen (sluitende business case);
- de duur van verplichtingen die tussen partners worden aangegaan;
- de surveytool van de Start foundation;
- varianten waarbij publieke financiering of een combinatie van publieke en private financiering mogelijk is voor het gat tussen bijstandsuitkering en minimumloon.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van:

De griffier,

De voorzitter,